

**UCHWAŁA NR XXXIX/351/2021
RADY MIEJSKIEJ MIKOŁOWA**

z dnia 23 lutego 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla gminy Mikołów na lata 2021-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 ze zm.), na wniosek Burmistrza Mikołowa

**Rada Miejska Mikołowa
uchwała:**

§ 1. Przyjąć "Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla gminy Mikołów na lata 2021-2026" w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Mikołowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 marca 2021 roku.

Przewodnicząca Rady Miejskiej Mikołowa

Katarzyna Syryjczyk-Słomska

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla
gminy Mikołów na lata 2021-2026
Spis treści**

I. WPROWADZENIE

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA

1. Zagadnienia definicyjne
2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie w ujęciu obowiązujących przepisów prawa

III. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY - ANALIZA LOKALNA

1. Diagnoza i analiza danych
2. Zasoby gminy Mikołów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie

IV. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

V. ADRESACI

VI. FINANSOWANIE PROGRAMU

VII. MONITORING I EWALUACJA

I. WPROWADZENIE

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, opiekunami oparte na szacunku, miłości i zrozumieniu. Kiedy następuje dezorganizacja, rodzina nie jest w stanie realizować swoich podstawowych funkcji i zadań, role w rodzinie ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym gminy wynikającym z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Niniejszy dokument tj. „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla gminy Mikołów na lata 2021-2026” zwany dalej „Programem”, ma na celu zwiększenie skuteczności podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Program powstał w celu: zapewnienia ochrony oraz udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, zmniejszenia negatywnych skutków przemocy, upowszechniania informacji na temat możliwości pomocy zarówno osobom dotkniętym jak i stosującym przemoc, jak również w celu tworzenia i ciągłego usprawniania istniejącego już profesjonalnego systemu interwencji i pomocy osobom już dotkniętym problemem przemocy oraz tym zagrożonym przemocą w rodzinie. Program będzie realizowany głównie przez instytucje i podmioty, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Mikołowie, a to: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie, Komendę Powiatową Policji w Mikołowie, Wydział Oświaty Urzędu Miasta Mikołów, Sąd Rejonowy w Mikołowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych, Mikołowskie Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „Zmiana”, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mikołowie oraz Centrum Zdrowia w Mikołowie Sp. z o.o. Działania powyższych podmiotów mają na celu doprowadzić do podniesienia świadomości wśród mieszkańców gminy na temat przemocy w rodzinie, wzrostu świadomości i wiedzy na temat negatywnych skutków stosowania przemocy, szczególnie konsekwencji

wynikających ze stosowania przemocy względem dzieci, a także wzrostu wiedzy na temat możliwości pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy w rodzinie, rozwijania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez użycia przemocy, wzrostu świadomości w kwestii działań dotyczących równouprawnienia kobiet i mężczyzn, zwiększenia kompetencji służb współpracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz zacieśnienia tej współpracy.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA

1. Zagadnienia definicyjne

W myśl ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób - członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Zgodnie z tą ustawą wspomniany członek rodziny to osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997. - kodeks karny, a także inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca. W literaturze spotkać można różnorakie klasyfikacje przemocy. Najczęściej wyróżnia się przemoc: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz polegającą na zaniedbaniu.

Przemoc fizyczna jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała.¹⁾ Przemoc fizyczna przybiera różne formy, od lekkich klapsów po ciężkie pobicia z widocznymi ich skutkami, jak np. siniaki, rany, ślady po oparzeniu, opuchlizny itp. Przemoc taka wyraża się w postaci otwartej agresji skierowanej na dziecko, rodzica bądź inną osobę.

Przemoc psychiczna nazywana jest inaczej emocjonalną. Wiąże się z naruszeniem godności osobistej.²⁾ Przemoc psychiczna oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie np. poprzez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna.³⁾

Przemoc seksualna to kontakt seksualny podejmowany bez zgody ofiary. Natomiast przemoc seksualna wobec dzieci to wciąganie zależnych, niedojrzałych rozwojowo i niezdolnych do wyrażania pełnej zgody dzieci albo osób w wieku dorastania w seksualną aktywność naruszającą społeczne tabu i zasady życia rodzinnego.⁴⁾ Do przemocy seksualnej zaliczyć można gwałt, pedofilię i kazirodztwo.⁵⁾

Przemoc ekonomiczna w literaturze opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę. Podporządkowanie materialne osób w rodzinie sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku sprawcy albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny.

Zaniedbanie jest ukrytą formą przemocy, to przede wszystkim niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych drugiego człowieka. Jest to często spotykana forma przemocy wobec osób zależnych tj. dzieci, ludzi starszych oraz wobec osób niepełnosprawnych – przez ich rodziców, dorosłe dzieci, opiekunów czy domowników. Zaniedbanie występuje w różnych obszarach życia, np: nieprawidłowe żywienie, brak dbałości o higienę osobistą, izolacja, zaniedbanie stanu zdrowia. Chłód emocjonalny to celowe niezawierające aktów przemocy fizycznej zachowania dorosłych wobec dzieci, osoby starszej czy osoby niepełnosprawnej, które powodują obniżenie możliwości prawidłowego funkcjonowania. Do takich zachowań należą: wyzwiska, groźby, szantaże, odrzucanie, nadmierne wymagania nieadekwatne do wieku i możliwości danej osoby, niszczenie ważnych rzeczy drugiej osoby.

Przemoc w rodzinie nie jest zachowaniem incydentalnym i zwykle powtarza się wg. określonego schematu, cyklu. W cyklu przemocy wyróżnić można: *fazę narastania napięcia*, w której zaczyna pojawiać się agresja, kolejno jest *faza ostrej przemocy*, w której występuje wybuch tej agresji oraz *faza miodowego miesiąca*, kiedy

¹⁾ M. Łuba, Przemoc – definicja, rodzaje, gdzie szukać pomocy, www.ptsr.nazwa.pl/files/O%20przemocy%20Psycholog.pdf [dostęp: 7 lutego 2016 r.].

²⁾ E. J. Urbanik, Godność jako „tarcza” przeciw przemocy, „Niebieska Linia” 2011, nr 2/73, s. 17, 18.

³⁾ M. Łuba, op. cit. oraz Kampania Biała Wstążka, Wyłącz przemoc..., s. 2.

⁴⁾ Zob. A. Nowak, M. Pietrucha-Hassan, Temat tabu – przemoc seksualna, „Niebieska Linia” 2013, nr 3/86, s. 13.

⁵⁾ M. Borowski, Przemoc w rodzinie, <http://www.korzan.edu.pl/konferencja/referaty/borowski.pdf> [dostęp 07.01.2017].

to sprawca przeprosza i obiecuje poprawę. Najczęściej w fazie ostrej przemocy lub zaraz po niej ofiary szukają pomocy. Natomiast w następnej fazie wycofują się z kontaktu z osobami udzielającymi pomocy, mając pozorne poczucie odzyskiwania kontroli nad sytuacją. Specjaliści, tłumacząc takie zachowanie ofiar, najczęściej odwołują się do syndromu wyuczony bezradności lub do syndromu stresu pourazowego. Syndrom wyuczony bezradności w przypadku ofiar przemocy oznacza poddanie się i rezygnację z aktywności, które ofiara podejmowała w celu poprawy sytuacji, a które okazały się nieskuteczne. Należy jednak podkreślić, że ofiary, wbrew dość powszechnemu stereotypowi, podejmują jednak wiele działań w celu poprawy swojej sytuacji. Po pierwsze podejmują działania adresowane do sprawcy, np. rozmowę, unikają ataku przez wyjście z domu, ukrywają się i uciekają już w trakcie ataku. Po drugie podejmują działania polegające na poszukiwaniu pomocy na zewnątrz, rozmawiając na temat doznawanej przemocy z krewnymi, znajomymi, sąsiadami, kontaktując się z Policją i organizacjami udzielającymi pomocy ofiarom przemocy. Analizując sytuację ofiary, należy wziąć pod uwagę, że zastraszona przez sprawcę ma ona jednak nadzieję na zmianę przez niego zachowania. Ponadto często wstydy się swojej sytuacji, jest zależna ekonomicznie od sprawcy.⁶⁾Przyczyn stosowania przemocy można upatrywać między innymi w niedojrzałości rodziców, ich młodym wieku, bezradności wobec kryzysów małżeńskich (problemy seksualne, niewierność), braku wiedzy i umiejętności wychowawczych, niskim poziomie wykształcenia, trudnościach w porozumiewaniu się, lęku przed bliskością, braku umiejętności konstruktywnego radzenia sobie ze stresem. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy jest również większe u osób, które doznawały przemocy w dzieciństwie oraz u osób mających nierealistyczne wymagania wobec dzieci, którym nie są one w stanie sprostać.⁷⁾Zjawisku przemocy domowej często towarzyszy nadużywanie alkoholu. Jednak alkohol nie jest przyczyną przemocy. Przyczyną przemocy są agresywne zachowania sprawcy.

2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie w ujęciu obowiązujących przepisów prawa.

Szczegółowe zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie precyzuje ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Według tej ustawy osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego; interwencji kryzysowej i wsparcia; ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej; zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie; zapewnienie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.⁸⁾Kluczowym dokumentem wydanym na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.⁹⁾W myśl ustawy podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura ta obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie przez przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia (przedstawicielem uprawnionym do działań jest osoba wykonująca zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna i ratownik medyczny). Przedstawiciele wskazanych podmiotów winni realizować procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy. Rozporządzenie określa m.in.: okoliczności wszczęcia procedury oraz jej zakończenia, działania poszczególnych członków zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej podejmowane w ramach procedury a także wzory wypełnianych formularzy.

Lokalne dokumenty programowe:

⁶⁾ S. Spurek, Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, Komentarz, Warszawa 2019, s.17-19.

⁷⁾ W. Badura – Madej, A. Dobrzyńska – Mesterhazy, Przemoc w rodzinie. Interwencja kryzysowa i psychoterapia, Wydawnictwo UJ, Kraków 2000, s. 18.

⁸⁾ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 ze zm.)

⁹⁾ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska karta” (Dz. U.2011, Nr 209, poz. 1245)

Uchwała nr XVIII/427/2016 Rady Miejskiej Mikołowa z dnia 26 kwietnia 2016 r. w sprawie przyjęcia „Podstrategii przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016- 2025” w ramach projektu partnerskiego “J-ednolita S-strategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST”. Strategia wśród zidentyfikowanych problemów wymienia m.in.: zwiększenie liczby interwencji policji w związku z przemocą w rodzinie.¹⁰⁾Jednym z celów operacyjnych, które jednocześnie są wskaźnikami osiągnięcia celów strategicznych, jest „wspieranie osób dotkniętych przemocą domową”.

Program jest spójny z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, którego głównym celem jest profilaktyka uzależnień mieszkańców gminy (szczególnie dzieci i młodzieży) poprzez podniesienie poziomu wiedzy na temat szkodliwości spożywania alkoholu i promowanie zdrowego stylu życia. Prowadzenie skoordynowanych działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych zmierzających do radzenia sobie z istniejącymi problemami uzależnień i ich skutkami na tle społecznym.

Przyjęty Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021 przewiduje m.in działania w kierunku pomocy dzieciom z rodzin z problemem przemocy tj. zapewnienie możliwości wypoczynku dla dzieci z rodzin z problemami uzależnień, przemocy domowej.

Dnia 21 maja 2019 r. Rada Miejska Mikołowa przyjęła uchwałę Nr IX/86/2019 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mikołów na lata 2019 – 2024. Jako misję Strategii przyjęto poprawę jakości życia mieszkańców Gminy Mikołów poprzez utworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej. Prezentowany Program wpisuje się w cele i kierunki działań Strategii. Jednym z jej celów jest rozwój lokalnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

III. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY - ANALIZA LOKALNA

1. Diagnoza i analiza danych

Określenie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie jest sprawą bardzo trudną do zrealizowania z uwagi na specyfikę tego problemu. Wiele czynów i zachowań przemocowych nie zostaje ujawnionych, osoby doznające przemocy cierpią w samotności, a dramat często rozgrywa się w tzw. „czterech ścianach”. Niniejsza część została sporządzona na podstawie informacji i analizy danych zgromadzonych za lata 2017 – 2019, posiadanych przez Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Mikołowie. Dane odnoszą się do osób i rodzin, wobec których podjęto działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Należy jednak wskazać, że dane nie są odzwierciedleniem rzeczywistego stanu z uwagi na wcześniej wspomnianą specyfikę zjawiska. Największą ilość formularzy wszczynających procedurę „Niebieskiej Karty” w latach obejmujących sprawozdawczość wypełnili przedstawiciele Policji i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie. Najmniej angażującą się instytucją w działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy jest służba zdrowia, która paradoksalnie ma bardzo duże szanse na ujawnienie w szczególności przemocy fizycznej. Ilość działań wszczynających procedurę obrazuje poniższa tabela:

	2017	2018	2019
Liczba „Niebieskich Kart – A” wszczynających procedurę sporządzonych przez przedstawicieli uprawnionych podmiotów wypełnionych ogółem	52	71	61
w tym : jednostki organizacyjne pomocy społecznej	13	11	20
Policja	36	55	35
oświata	3	4	4
ochrona zdrowia	0	1	0
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	2

¹⁰⁾ „Podstrategia przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016 – 2025”, s.22.

Na podstawie analizy danych można stwierdzić, że „przemoc ma płęć”. Dane bowiem wskazują, że znaczna większość osób, wobec których istnieje podejrzenie, że jest wobec nich stosowana przemoc to kobiety. Analiza treści Niebieskich Kart pozwala na stwierdzenie, że taka tendencja to nie kwestia ostatniego czasu ale utrzymuje się od początku obowiązywania nowych przepisów dotyczących procedury Niebieskiej Karty. Dane wskazują, że przeważająca większość osób doznających przemocy to kobiety, a w dalszej kolejności dzieci. Analizując sytuację rodzin, w których prowadzona jest procedura Niebieskiej Karty zauważa się, że dziecko, które „tylko” jest świadkiem doznaje wielkiej krzywdy, jest ofiarą tej sytuacji.

	2017	2018	2019
Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych	476 W tym: kobiety - 184 mężczyźni - 174 dzieci - 118	324 W tym: kobiety - 125 mężczyźni - 105 dzieci - 94	319 W tym: kobiety - 123 mężczyźni - 105 dzieci - 91
Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych	103	97	109
Liczba utworzonych grup roboczych	52	53	58
Liczba posiedzeń grup roboczych	237	246	232
Liczba rodzin wobec, których wszczęto procedurę w danym okresie	51	53	61
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie (osób, wobec których istnieje podejrzenie, że jest stosowana przemoc)	164 W tym: kobiety - 94 mężczyźni - 7 dzieci - 63	194 W tym: kobiety - 92 mężczyźni - 8 dzieci - 94	159 W tym: kobiety - 67 mężczyźni - 5 dzieci - 87

2. Zasoby gminy Mikołów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy.

Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Mikołowie (zwany dalej Zespołem Interdyscyplinarnym) powołany został Zarządzeniem Burmistrza. W jego skład aktualnie wchodzi przedstawiciele: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie, Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie, Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Mikołów, Sądu Rejonowego w Mikołowie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych, Mikołowskiego Stowarzyszenia Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „Zmiana”, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mikołowie oraz Centrum Zdrowia w Mikołowie Sp. z o.o. Pracami Zespołu Interdyscyplinarnego kieruje Przewodniczący. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. Obsługę organizacyjno-techniczną zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie. Zespół Interdyscyplinarny tworzy grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. W pracach grup roboczych biorą udział osoby bezpośrednio zaangażowane w rozwiązanie problemów danej rodziny np.: pracownik socjalny, kurator, wychowawca, pedagog lub psycholog szkolny, dzielnicowy, przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mikołowie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy między innymi integrowanie i koordynowanie działań jednostek wchodzących w jego skład oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przede wszystkim poprzez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie; podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku; inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie; rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym; inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Do zadań poszczególnych grup roboczych należy przede wszystkim: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach; monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy, jak również rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy; dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań. W ramach procedury „Niebieskie

Karty” pracownik socjalny w szczególności: diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie; udziela jej kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania wsparcia oraz podjęcia dalszych działań; w razie potrzeby organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej lub zapewnia schronienie. Ponadto, prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy oraz informuje o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W razie potrzeby rodzinie udzielane jest stosowne wsparcie (finansowe, rzeczowe, posiłki, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych spraw bytowych). Ponadto jest możliwość skorzystania z pomocy psychologa oraz porad prawnych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Mikołowie.

Placówka Wsparcia Dziennego Świetlica Opiekuncho - Specjalistyczna w Mikołowie, przeznaczona m.in. dla dzieci z rodzin dotkniętych przemocą, która tworzy alternatywne środowisko rozwojowe, wyposaża w umiejętności niezbędne do funkcjonowania w społeczeństwie, przygotowuje do podejmowania odpowiedzialności za własne postępowanie oraz uczy samodzielnego i konstruktywnego funkcjonowania w życiu, zapewnia opiekę, pomoc pedagogiczną, psychologiczną, możliwość rozwoju pasji i zainteresowań. Realizuje również programy psychokorekcyjne zmierzające do zmiany postaw i zachowań dzieci, zwłaszcza zachowań aspołecznych, postaw roszczeniowych, bierności czy bezradności.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie realizuje na terenie gminy Mikołów zadania ustawowe między innymi poprzez prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej, oferującego możliwość skorzystania z pomocy psychologicznej, prawnej i terapeutycznej, udziału w: grupie psycho-edukacyjnej dla osób doznających przemocy, treningu rozwoju osobistego z elementami asertywności czy szkole rodziców, profilaktycznym programie wsparcia dla rodziców w zakresie wdrażania prawidłowych metod wychowawczych, zarówno w formie porad indywidualnych jak i wsparciu grupowym. Ponadto pod patronatem Starostwa Powiatowego w Mikołowie oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie m.in. dla mieszkańców gminy jest realizowany program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie. Obecnie na terenie powiatu mikołowskiego nie ma placówki zajmującej się całodobową ochroną ofiar przemocy. W sytuacjach, gdy w rodzinie dochodzi do tzw. gorącej przemocy czyli gwałtownego wybuchu tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości powodujących agresywne zachowania, wówczas zachodzi konieczność odizolowania ofiar; są one kierowane do Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia dla ofiar Przemocy w Rodzinie znajdujących się poza powiatem (Świętochłowice, Chorzów, Wodzisław Śląski). Punkt Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie prowadzi interwencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w postaci: porad interwencyjnych, porad pomocowych, konsultacji terapeuty dziecięcego dla dzieci i młodzieży, udzielania porad prawnych, wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, zabezpieczenia dziecka w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia, w związku z przemocą w rodzinie.

Komenda Powiatowa Policji w Mikołowie jest instytucją, która najczęściej przyjmuje zgłoszenia w sprawie przemocy w rodzinie, na podstawie których podejmuje niezwłocznie interwencję w środowisku. W ramach procedury „Niebieskie Karty” funkcjonariusz udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy a w razie potrzeby: organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej; podejmuje inne niezbędne czynności zapewniające ochronę jej życia, zdrowia i mienia, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania. Przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa ją do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego. Przeprowadza w miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie. Podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez grupę roboczą. Ponadto funkcjonariusz Policji ma możliwość wobec sprawcy przemocy w rodzinie wydania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Sąd Rejonowy w Mikołowie – Wydział Rodzinny i Nieletnich, do którego zgłaszane są informacje o przemyśle w rodzinach, może zobowiązać zarówno sprawcę przemyśle, jak i ofiarę do podjęcia działań w kierunku pracy nad sobą w celu zaprzestania przemyśle. Takimi działaniami mogą być: zgłoszenie się do programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemyśle, udział w grupie psychoedukacyjnej lub grupie wsparcia dla osób doznających przemyśle. Ograniczając władzę rodzicielską ustanawiany jest najczęściej nadzór kuratora oraz nakładane są dodatkowe zobowiązania np. w postaci podjęcia leczenia odwykowego. Wydział Karny orzeka w sprawach o przemyśle dotyczące przemyśle w rodzinie.

Prokuratura Rejonowa w Mikołowie nadzoruje prace Policji w sprawach m.in. z art. 207 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks Karny, zgodnie z którym "kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat" oraz innych przemyśle przeciwko rodzinie. Prokuratura może również przyjmować zawiadomienia bezpośrednio od osób, które doznają przemyśle lub są jej świadkiem.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mikołowie realizuje zadania na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w szczególności uczestniczy w realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mikołowie diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemyśle w rodzinie; udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania wsparcia, organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli sytuacja tego wymaga. Może również prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemyśle w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemyśle w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemyśle w rodzinie. W ramach działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych od 2020 roku działa telefon zaufania pod nazwą Pomoc Osobom Pokrzywdzonym. Na terenie gminy działa również Poradnia Profilaktyki i Leczenia Odwykowego.

Stowarzyszenie Klub Abstynenta „POWRÓT” w Mikołowie jako organizacja pozarządowa prowadząca działalność w obszarze pomocy i wsparcia osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych świadczy pomoc psychologiczną dla osób uzależnionych od alkoholu oraz dla ich rodzin i osób bliskich, a także organizuje pomoc dla osób doznających przemyśle w rodzinie, prowadzi edukację społeczną dotyczącą problemów uzależnień. Oferta pomocy obejmuje konsultacje i poradnictwo dla osób uzależnionych i współuzależnionych, grupy wsparcia, w sytuacjach szczególnych porady prawne w zakresie prawa rodzinnego.

Mikołowskie Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „Zmiana” jest organizacją pozarządową prowadzącą działalność w obszarze przeciwdziałania przemyśle w rodzinie i ochrony ofiar przemyśle w rodzinie. Celem działalności Stowarzyszenia jest udzielanie pomocy psychologicznej osobom znajdującym się w trudnych kryzysowych sytuacjach związanych z przemyśle domową i uzależnieniami od alkoholu i narkotyków, jak i dla rodzin tych osób. W ramach działalności Stowarzyszenia funkcjonuje Terenowy Punkt Doradztwa Kryzysowego. Do dyspozycji osób poszukujących pomocy jest dostępny konsultant oraz psycholog lub terapeuta uzależnień, co pozwala na zachowanie standardów profesjonalnej pomocy psychospołecznej. Świadczona pomoc ma charakter indywidualny oraz grupowy, funkcjonuje grupa wsparcia dla osób doznających przemyśle domowej. Udzielana jest również pomoc w formie doradztwa on-line za pośrednictwem drogi e-mail.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Mikołowie kieruje ofertę do dzieci i młodzieży oraz ich rodzin, placówek oświatowych. Poradnia prowadzi m.in.: diagnozę, badania oraz terapię dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi oraz zachowaniami dysfunkcyjnymi; profilaktykę uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, a także edukację prozdrowotną wśród uczniów, rodziców i nauczycieli. Poradnia oferuje pomoc w formie terapii rodzin, terapii pedagogicznej, zajęć grupowych dla rodziców w ramach „Szkoły dla rodziców”, porad, konsultacji, mediacji, negocjacji, terapii psychologicznej, grup wsparcia. Działalnością swoją wspiera wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży oraz wychowawczą funkcję rodziny.

Instytucje oświatowe w Mikołowie (przedszkola i szkoły). Przedstawiciel oświaty w przypadku podejrzenia występowania przemyśle w rodzinie, gdzie jest dziecko uczęszczające do tego typu placówki jest ważnym członkiem grupy roboczej. W ramach procedury „Niebieskie Karty” udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia

rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Instytucje ochrony zdrowia (niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej i prywatne gabinety lekarskie). W ramach procedury przedstawiciel ochrony zdrowia każdorazowo udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie. Ponadto na przedstawicielu podmiotu leczniczego, do którego została przewieziona ofiara przemocy w rodzinie ciąży obowiązek wypełnienia formularza „Niebieska Karta”, czyli wszczęcie procedury.

IV. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

CEL 1. Wzmocnienie i zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy wśród mieszkańców Mikołowa.	
KIERUNKI DZIAŁAŃ:	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE:
rozpowszechnianie informacji i edukacja na tematy związane z przemocą w rodzinie w celu wzrostu świadomości występowania zjawiska wśród mieszkańców	ilość rozpowszechnianych informacji tj. ilość ulotek, broszur, konferencji, spotkań
rozpowszechnianie informacji i edukacja mająca na celu wzmocnienie funkcji wychowawczych rodziców oraz modelowanie prawidłowych wzorców rodziny	ilość rozpowszechnianych informacji tj. ilość spotkań, zajęć, prelekcji, uczestników
organizacja profilaktycznych zajęć, spotkań, prelekcji dla dzieci i młodzieży	ilość zajęć profilaktycznych ilość spotkań, zajęć, prelekcji, uczestników
CEL 2. Zwiększanie dostępności i skuteczności ochrony oraz pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie	
KIERUNKI DZIAŁAŃ:	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE:
funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Mikołowie oraz grup roboczych w celu realizacji procedury „Niebieskiej Karty”	liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego liczba rodzin objętych wsparciem, liczba powołanych grup roboczych
przyjmowanie zgłoszeń i informacji w sprawach dotyczących podejrzenia występowania przemocy w rodzinie, udzielanie odpowiednich informacji zgłaszającym osobom	liczba wszczętych procedur, liczba prowadzonych "Niebieskich Kart" liczba osób objętych wsparciem
prowadzenie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	liczba interwencji
zapewnianie schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	liczba osób skierowanych do ośrodków wsparcia
upowszechnianie informacji o działających na terenie gminy instytucjach i organizacjach, oferowanych przez nie formach wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	liczba udostępnionych informacji tj. ilość ulotek, ogłoszeń na stronie internetowej, indywidualnego informowania osób dotkniętych przemocą
zapewnienie wsparcia instytucjonalnego (m.in. poradnictwo psychologiczne, prawne, praca socjalna, edukacja)	ilość osób którym udzielono poradnictwa specjalistycznego
CEL 3. Zwiększanie skuteczności działań wobec osób stosujących przemocę w rodzinie	
KIERUNKI DZIAŁAŃ:	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE:
upowszechnianie informacji o możliwościach i	liczba udostępnionych informacji tj. ogłoszeń na

formach udzielania pomocy osobom stosującym przemoc w rodzinie	stronie internetowej, indywidualnego informowania sprawców przemoc w rodzinie
motywowanie i kierowanie sprawców przemoc do wzięcia udziału w programie korekcyjnym dla sprawców przemoc domowej	ilość osób kierowanych na program korekcyjno - edukacyjny
edukacja osób stosujących przemoc w rodzinie, w szczególności dotycząca zjawiska przemoc w rodzinie; konsekwencji prawnych i psychologicznych stosowania przemoc wobec bliskich; umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji negatywnych oraz konstruktywnego radzenia sobie z nimi; sposobów radzenia sobie w sytuacjach stresowych, konfliktowych	ilość osób którzy ukończyli udział w programie korekcyjno - edukacyjnym
prowadzenie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie nadużywających alkoholu, w tym motywowanie do ograniczania spożycia alkoholu lub podjęcia leczenia odwykowego.	ilość osób wobec, których podjęto działania motywujące, liczba wniosków, które wpłynęły do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mikołowie dotyczących osób wobec, których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie
CEL 4. Podnoszenie kompetencji przedstawicieli lokalnych instytucji i podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania przemoc w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług	
KIERUNKI DZIAŁAŃ:	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE:
organizowanie specjalistycznych szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych oraz innych osób - przedstawicieli instytucji i podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania przemoc w rodzinie	ilość szkoleń
udział pracowników poszczególnych instytucji i podmiotów w szkoleniach, warsztatach, konferencjach, seminariach itp.	ilość szkoleń, warsztatów, konferencji i seminariów, ilość osób biorących udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach, seminariach

V. ADRESACI

Adresatem Programu będą mieszkańcy gminy Mikołów, w szczególności:

- osoby i rodziny doświadczające zjawiska przemoc,
- osoby i rodziny zagrożone zjawiskiem przemoc,
- sprawcy przemoc,
- świadkowie przemoc,
- osoby i instytucje zajmujące się udzielaniem wsparcia społecznego.

VI. FINANSOWANIE PROGRAMU

Zadania zawarte w Programie mogą być finansowane:

- ze środków własnych gminy,
- ze źródeł zewnętrznych,
- ze środków własnych podmiotów i instytucji zaangażowanych w działania z zakresu przeciwdziałania przemoc w rodzinie.

VII. MONITORING I EWALUACJA

Koordynatorem Programu będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie.

Monitoring będzie prowadzony przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Mikołowie w oparciu o sprawozdawczość.

Ewaluację Programu będzie prowadzić Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi Program.

Przewodnicząca Rady Miejskiej Mikołowa

Katarzyna Syryczyk-Słomska

UZASADNIENIE

Konieczność podejmowania działań zapobiegających występowaniu przemocy w rodzinie wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Opracowanie gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie jest zadaniem obligatoryjnym dla gmin i wynika bezpośrednio z art. 6 ust. 2 pkt 1 przywołanej ustawy.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla gminy Mikołów na lata 2021 - 2026 ma charakter długofalowy i jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2017 - 2020.

Celem planowanych zadań będzie zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej, a także stworzenie jednolitego i profesjonalnego systemu pomocy dla osób zagrożonych lub uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.

W związku z powyższym przyjęcie uchwały jest zasadne.